

- [Tanulmány](#)

[tiszatáj](#) | 2023. augusztus 24.

-
-
-

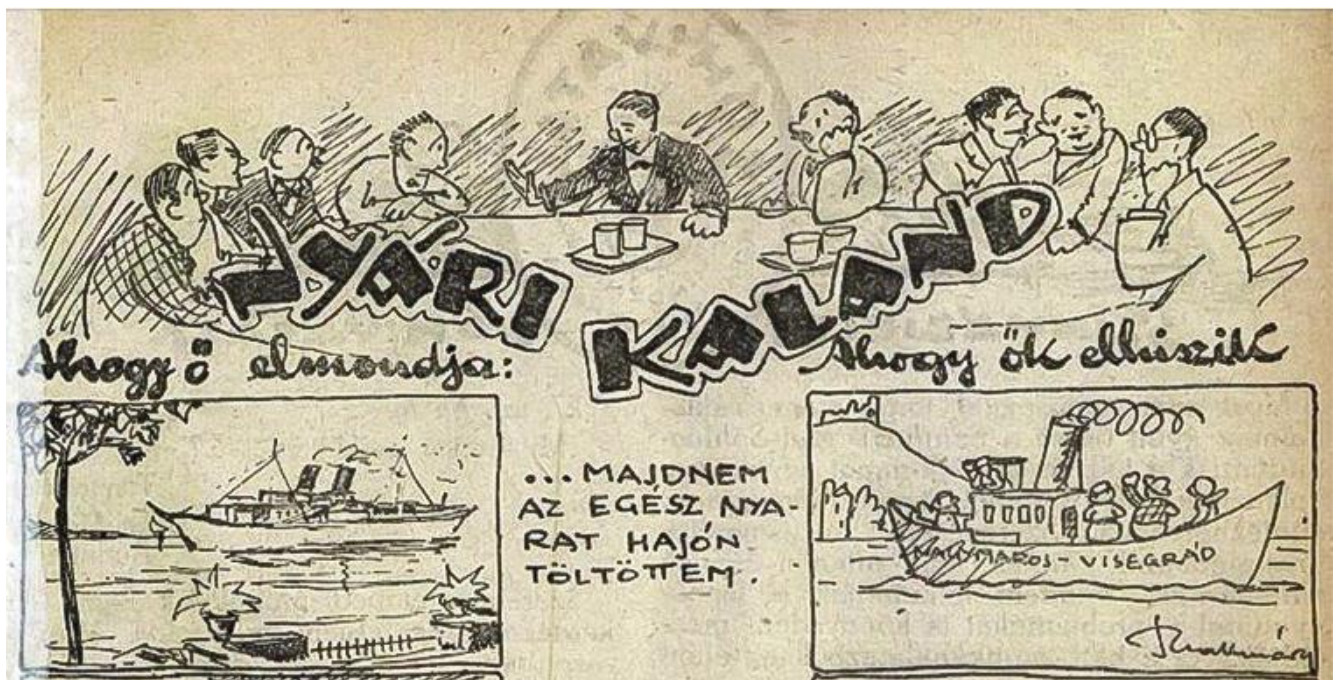
<https://tiszatajonli>

A Színházi Élet comic stripjei

A KÉPREGÉNY ÉS A REKLÁMHIRDETÉS MINT A VIZUÁLIS ÖNMENEDZSELÉS KÍSÉRLETE (II. RÉSZ)

KOVÁCS KRISZTINA TANULMÁNYA

Tematikus szempontból a teljes korpuszt áttekintve a színházi; a filmes; a sporthoz kapcsolódó; a sokszor nyári flörttel végződő nyaralással, a szabadidő eltöltésével, foglalkozó; az önmenedzselés témájához sorolható és a tágabban értelmezett közéleti témájú képregények nagyobb egységét vélem felfedezni.

[I. rész »»»](#)

II. A Színházi Élet magyar comic strip-jei:

b) Színház:

N. Mandl Erika a közelmúltban Incze lapjának színházi témájú képregényeiből válogató tanulmányt tett közzé (N. Mandl 2022, 15–27). Összefoglalójában részben Thuróczy

gondolatmenetéhez kapcsolódva így fogalmaz: „Több korabeli laptársukhoz hasonlóan a színházi lapokban megjelenő karikatúraszerű rajzokat is a cselekményesítés alakította át kezdetleges képregénnyé” (N. Mandl 2022, 19). Az ilyen módon *strip*-pé váló karikatúrák azonban nemcsak a *Színházi Élet* teátrumi tematikájú vizuális állományát uralják. A színháztörténész eklatáns példái mellé is felsorakoztatható még néhány, arról nem is beszélve, hogy megkísérelhető egy bővebb tematikus jellegű és egy szintűgy alegységekre bontható strukturális csoportosítás az általa felvetett, valóban termékeny észrevételeket továbbgondolva. **Tematikus szempontból** a teljes korpuszt áttekintve a **színházi**; a **filmes**; a **sporthoz** kapcsolódó; a sokszor nyári flörttel végződő **nyaralással**, a szabadidő eltöltésével, foglalkozó; az **önmenedzselés** témájához sorolható és a tágabban értelmezett **közéleti témájú** képregények nagyobb egységét vélem felfedezni.

N. Mandl exemplumai, Szigethy István *Öt perccel a premier előtt* (*Színházi Élet*, 1924/37.) és Szigethy Vilmos *Illusztrált színházi kritika* (*Színházi Élet*, 1925/44.) című képregényei mellé (N. Mandl 2022, 20, 22; Szigethy 1924, 45; Szigethy 1925, 57) így csatlakozhat például Szűr-Szabó József a kozmetikai ipart szarkasztikusan „dicsőítő képsora, a *Ha Cyrano ma élne* (*Színházi Élet*, 1934/37., Szűr-Szabó 1934, 40) vagy a **színházi** tér által teremtett „primadonnaságot” karikázó Mühlbeck Károly-panel, *A Belvárosi Színház kutyája* (*Színházi Élet*, 1919/46.). Az ekkora már megszülető, részben a lap által is indukált „sztárkultuszon”, így saját magán is ironizáló *strip* a statisztaszerep túlgondolásának vitriolos rajza (Mühlbeck 1919, 34). A Vaszary János tanítványaként a Képzőművészeti Főiskolán studiózódó Szűr-Szabó később, meglepő módon, a *Színházi Élet* jellegétől és közönségétől nagyon távoli világot képviselő *Drótkefe* című szélsőjobboldali humorújságban (Gyöngy, 2008, 197), Mühlbeck az ugyancsak konzervativizmusáról ismert *Új Időkben* is rajzolt (Gyöngy, 2008, 149). Mühlbeck Károly 1905-től éppen az *Új Időkben* honosította meg azt az egyedi műfajt, amely néhány szempontból hasonlított a *comic strip*-hez. Az általa „fejlécként” definiált forma az olyan oldalszélességű rajzokat takarta, amelyeket regényrészletek, novellák fölött helyeztek el úgy, hogy a képek valójában nem illusztrálták a szöveget. A későbbiekben a képzőművész további újításokkal is élt, a lapon belül különböző oldalakon helyezett el teljes oldalszélességű rajzokat vagy képsorokat, amelyek között tematikus vagy akár narratív összefüggés is volt (Bayer 2021, 12). Ezt az elképzelést Bayer ugyancsak Mühlbeck *Új Idők*béli ténykedése kapcsán hangsúlyozza, ám ahogy a továbbiakban látni fogjuk, az illusztrátor ezeket a megoldásokat a *Színházi Életben* is gyakran alkalmazta (Bayer 2021, 13).

Öt perccel a premier előtt:

A direktor...

A hősrölemes,

A primadonna

A szübrett.

A sajtó

A szerző.

Fupetty

Szigethy István: *Öt perccel a premier előtt*

ILLUSZTRÁLT SZINHÁZI KRITIKA

A KÖZÖNSÉG MAGÁN-
KIVÜL ÜLT ANÉZŐTÉREN.

..... SOKAN
GYÖNYÖRŰSÉGBEN
ÚSZTAK.

A SZÁRNYALÓ, MAGAS-
RÖPTŰ FIATAL ÍRÓ
FELTŰNÉST KELTETT.

SOKAN CSAK MOST
ÉBREDTEK TUDA-
TÁRA MILYEN
KITŰNŐ A DARAB.

A SZERZŐ MEGJELENT A
LÁMPÁK ELŐTT ÉS A
KÖZÖNSÉG FELALVA
TŰNETETT.

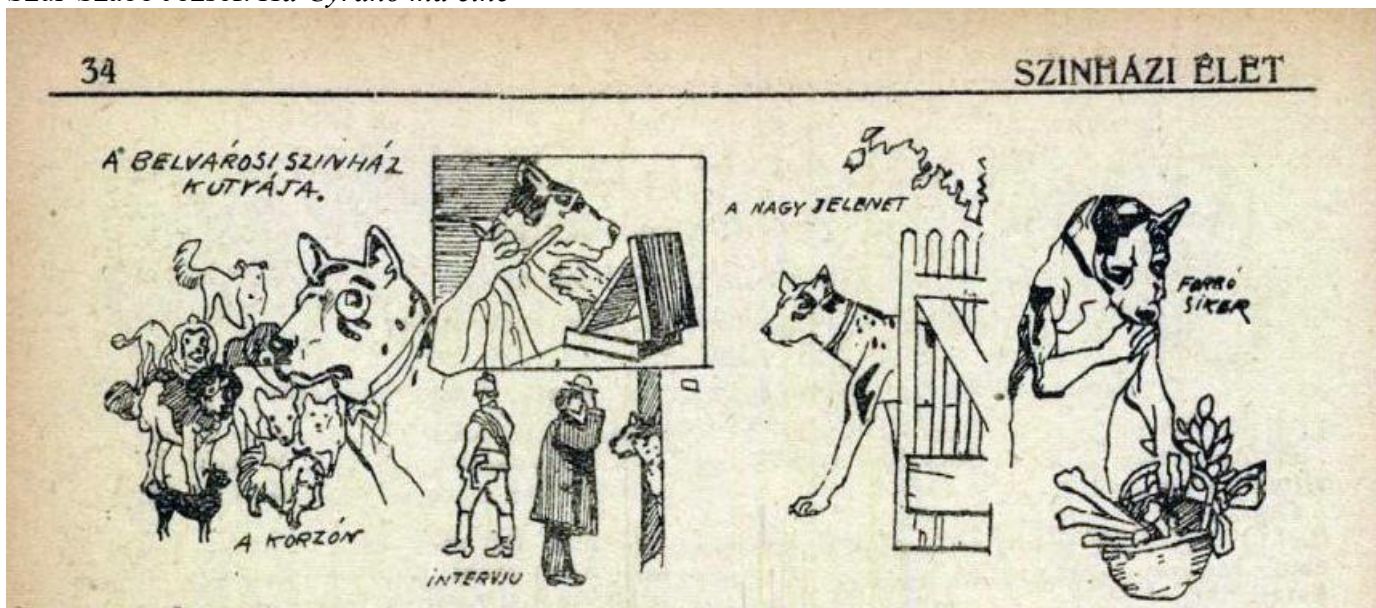

A KÖZÖNSÉG MEG PER-
CEKKEKEL AZ ELŐADÁS
UTÁN SEM PIHENTETTE
A TENYERÉT

Zsigmond Vilmos

Szűr-Szabó József: *Ha Cyrano ma élne*

Mühlbeck Károly: *A Belvárosi Színház kutyája*

c) Sport:

A **sport** témájú anyagokért szinte kizárólag Byssz Róbert, a magyar sportkarikatúra megteremtője felelt. A munkáival a *Sporthírlapban* és a *Nemzeti Sportban* is gyakran felbukkanó Byssz az 1920-as években több színházi lapnak is készített illusztrációkat, portrékat (Gyöngy 2008, 35). A *Színházi Élet* 1934/36. számában megjelenő *Gondolatok a futballesezon kezdetén* ráadásul egy külföldi átvétellel, *A divat csodáival* együtt szerepelt egy lapon (Byssz 1934, 34). A *strip*-ek megkomponáltsága, az elrendezés ti. az oldalon magyar és külföldi képsorok és viccek is olvashatók), már a karikatúralapok, a Gál György által alapított, rövid ideig egzisztáló *Pesti Izé* (1946–1948) és a Gábor Andor szervezte *Ludas Matyi* (1945–1992) felé mutat. A Münchenben tanuló, emellett karikaturistaként már a *Meggendorfer Blätter*nek is rajzoló, később a *Borsszem Jankónál* is foglalkoztatott, a *Színházi*

Életben Byssz-hez hasonlóan „sportos” témákkal jelen lévő Forrai Zoltán (Gyöngy 2008, 66) szellemes szekvenciája, az *Amit a nézők egy válogatott meccsen sportolnak* (Színházi Élet, 1928/20.), a futballdrukkerek viselkedés- és mozgáskultúrájának esszenciája. A történet a szurkolás stációit beszéli el, komikuma pedig abban rejlik, hogy azokat egy-egy másik sportágnak felelteti meg. Így a villamos után rohanás a sprint, a mérkőzésre jegy nélkül belógás a függeszkedés, póznamászás, a verekedés a birkózás, a gólöröm a magasugrás megfelelője lesz (Forrai 1928, 71).

Byssz Róbert: *Gondolatok a futballszezon kezdetén*

Ami a nézők egy válogatott meccsen sportolnak

Sprint

Bot a villamoron

Függeszkedés

Páznamás

Birkósa a tribünön

Magasugrás

Forrai Zoltán: *Amit a nézők egy válogatott meccsen sportolnak*

d) Nyaralás, szabadidő:

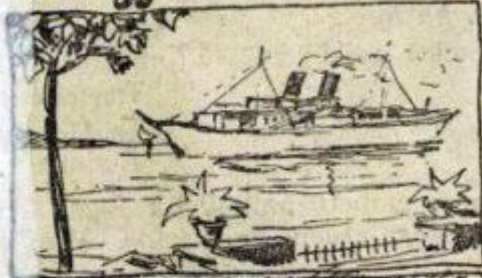
A **nyári kaland** valóságát a nagyotmondó hencegéssel szembesítő, ilyen módon a kispolgári erkölccsel tréfálkozó, így saját közönségének is tükröt tartó képregény Szakmáry István *Nyári kaland* című darabja az 1922/34. számból (Szakmáry 1922b, 13). Hasonló vállalást teljesít a nyári flört sikertelenséget a nyaralás szóképzletén keresztül magyarázó Gömöri Holstein Imre-képsor (*Színházi Élet*, 1934/23.), a *Vikend-szótár* (Gömöri Holstein 1934, 38). A *Borsszem Jankónál* induló Gömöri Holstein Rippl-Rónai növendékeként megkezdett tanulmányait a berlini művészeti akadémián folytatta, Incze lapjának is meghatározó illusztrátora volt (Gyöngy 2008, 79–80).

Amogy ő elmondja:

KALEND

Amogy ők elhízzik

... MAJDNEM
AZ EGESZ NYA-
RAT HAJÓN
TÖLTÖTTEM.

... EGY HAJÓ-
UTON MEGÖS-
MERKEDTEM
EGY CSODASZÉP
HÖLGYEL.

... A HÖLGY
BELEMBOLN-
DULT ÉS ESTÉ-
RE MÁR EGYÜT
VACSORÁZTUNK

... MINDENT
ELÉJETÁLTAM,
MI SZEM-SZÁJ-
NAK INGERE

... DE FÉRJE
HIRTELEN MEG-
ÉRKEZETT S
RAJTUNK ÜTÖTT

... ÉS KÉPZEL-
JÉK A PENHE-
MET: KÉNYTE-
LEN VOLTAM
VELE MEGVERE-
KEDNI.

Szakmáry István: *Nyári kaland*

Vihand-szótár

vadvezős

felhúzzák a csónakot

kisítő hajó

tészes társak

kikötés

éleli szállás

leégés

Gömöri

Gömöri Holstein Imre: *Vikend-szótár*

Külön tanulmányt érdemelne az első világháború lapbéli hatása, amely nemcsak Incze Sándor szeriális narratívává tett sebesüléstörténetében, hanem a frontra indulóknak szánt termékek, felszerelések reklámozásában is manifesztálódott. A számtalan említhetőből csak egyetlen példa az 1915/3-as szám belső borítójáról:

Kész egyenruhák

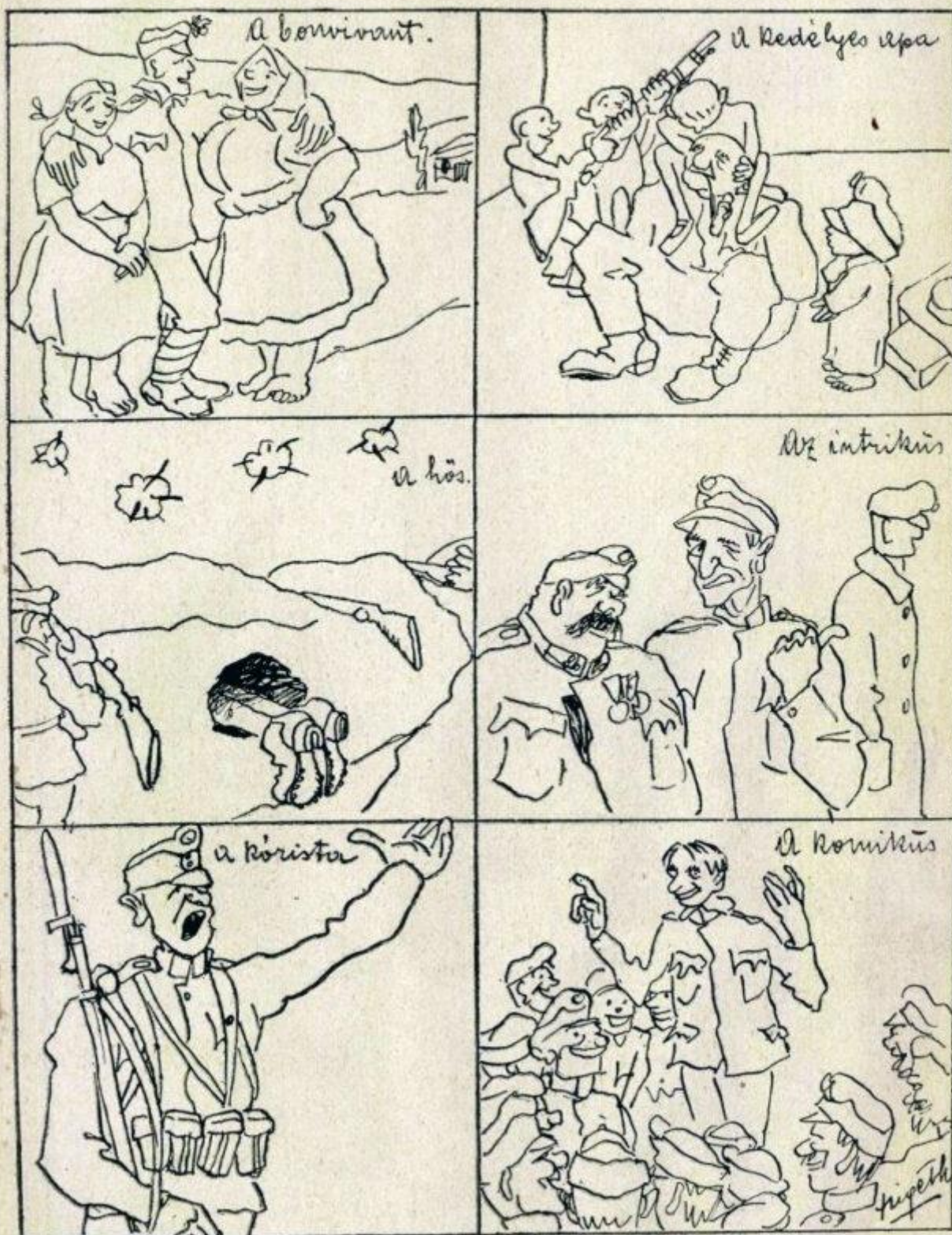
csukaszürke bőrkamásni, hálózsákok, tábori takarók, téli alsó ruházat, hósapkák, haskötők, érmelegítők, teveszőr-ruházat, tisztiládák, ugymint az összes felszerelési cikkek a mozgósítás előtti olcsó árak mellett beszerezhetők. — Csakis szabályszerű és elismert legjobb árukat hozunk forgalomba.

HERZOG S. katonai és egyenruházati cikkek árusítása
Budapest, VIII. ker., Öllői-út 50. szám.

e) Közélet, politika:

Az egyre szaporodó háborúval kapcsolatos hirdetések és hadijelentések mellett megjelentek a **közéleti kérdésekre reflektáló** reprezentációk közé sorolható háborús képregénypanelek is, mint például Szigethy István *Ripacsék a fronton* című alkotása (*Színházi Élet*, 1915/17.), amelyben az első vonalba kerülő és ott harcoló szereplők természetesen a különböző színészkarakterek megtestesítői (Szigethy 1915, 23).

Ripacsék a fronton.

Szigethy István: *Ripacsék a fronton*

III. Struktúra és forma:

a) Fejlécek:

Forma és kidolgozottság tekintetében elsőként a képregények egyedi csoportját jelentő **szöveget illusztráló paneleket, fejléceket** érdemes elkülöníteni. Mühlbeck Károly *Cserebere a kömmünben* (*Színházi Élet*, 1919/31–32.), című szekvenciája például, bár tartalmilag nincs is köze hozzá, a *Kis színházi meséskönyvhöz*, a színházi világ valódi működését ironikusan zárójelbe tevő krockhoz applikálódott, felette és alatta futva, annak tartalmát végeredményben mégiscsak megerősítve helyezkedett el (Mühlbeck 1919b, 36–37).

Cserebere a kommuniben

Kis színházi meséskönyv

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy primadonna, aki mikor megkérdezték tőle, hány éves, spártai nyíltsággal megmondta, hogy: negyven.

Egyszer volt, hol nem volt, az Óperenciás tengeren is túl, volt egy rendező, aki a legjobb viszonyban élt a színház minden tagjával.

Volt egyszer egy sugó, aki oly hangosan szokott veszekedni a feleségével, hogy az összes szomszédok összeszaladtak.

Volt egyszer egy énekesnő, aki a riválisa láttára nem sóhajtott fel: „Juj, be szeretnék Mindszentek napján koszorút vinni a sirodra!”

Volt egyszer egy matrózbluzos, göndörfürtű csodagyerek, aki két évvel fiatalabb volt, mint a falragaszok hirdették.

Volt egyszer egy bonviván, akinek tartozott a szabója.

Volt egyszer egy külföldi zenenagyság, aki-ről nem sütötték ki, hogy magyar származású.

Volt egyszer egy primadonna, aki térdén állva könyörgött az igazgatónak, hogy áttérhessen a komikai szerepkörre.

És volt egy keleti hastáncosnő, akit nappal senki sem ismert meg, mert csak a kebléig volt kiyágva a selyemruhája.

És volt — de ez már annyira fantasztikusan hangzik, hogy leírni is restellem — volt egy hősszerelmes, aki kívülről tudta a szerepét.

És volt egy szinpadi szerző, aki uton-utfélen terjesztette magáról, hogy tehetségtelen.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy erőművész, aki a huszkilós vasgolyókat úgy dobálta a levegőbe, mintha cseresznyemagok lennének. Ezt az erőművészt naponta elverte a felesége.

És volt egyszer négy darab angol varietésistors, matrózkosztümben dobálták a lábukat a févilágot jelentő deszkákon és angolok voltak.

És volt egy világhírű zeneszerző; az összes katonabandák, gramofonok és suszterjnasok az ő dalait füttyörészték. Sőt a kanárik is. Ennek a zeneszerzőnek anyira fejébe szállt a dicsőség, hogy irt egy operettet, amelynek a zenéjét tényleg ő szerezte.

És volt egyszer egy tenorista, aki az egész szezonban mindössze hatvankétszer mondta le az előadást.

És volt egy színházi pénztáros, aki a megrendelt jegyeket elfelejtette félretenni, mert felebarátait jobban szerette, mint ten magát.

És volt egyszer egy ügyes kórista, aki boldogult Szamuelyék virágkorában fél tudott váltani egy kétszázkoronást.

Volt egyszer egy pesti leány, aki nem akart színésznő lenni.

Volt egyszer egy emberbaráti színigazgató, ez odament egy urhoz, aki hangosan horkolt a nézőtérén és megkérte, ne horkoljon, mert az egész közönséget felébreszti.

Volt egyszer egy operettíró, akinek a librettójába beletévedt egy ötlet. Később kiderült, hogy ő maga is úgy hallotta egy másik operett-

Cserebere a kommuniben

Cserebere a kommünben

ben. Eltűnődött a dolgon, megállapította, hogy ez se szolgálhat mentségére, fogta magát és kirádirozta.

Volt egyszer egy színinövendék, akinek nem volt saját autója, számozatlan fiákeron kellett járnia és ezért mindenki nagyon sajnálta szegénységet.

Volt egyszer egy bűvész, aki egy eleven nyulat, két galambot, öt tojásból rántottát, másfél kilométer szalagot és hatszázhusz forint képzényt varázsolta elő egy üres cilinderből és nem tudta kifizetni a feketéjét.

Volt egyszer egy bokszoló bajnok, aki nem tudta ökölbeszorítani a kezét.

Volt egyszer egy drámai szende, kitűnő emlékezőtehetsége volt és néha mégis megfeledkezett önmagáról.

Volt egyszer egy szerző, aki irt egy jó szindarabot. Jóakaró kritikus barátja megmondta neki: „Kedves fiam, ha maga ilyen talpraesett szindarabot tud írni, mért nem megy el akkor pedikűrnek egy gőzfürdőbe!” A darab csupa erény volt és minden hiba nélkül való: szellemes dialógusok, érdekes cselekmény, biztos technika, filozófiai magasztalás és lélektani mélység és . . . és a szindarabot mégis előadták.

Cserebere a kommünben

Volt egyszer egy trapézművész, aki fényesen megélt a levegőből. De mikor szerződés nélkül maradt, éhenhalt. Egyszerre csak nem tudott megélni a levegőből.

És volt egyszer egy kigyóember, aki, ha leejtett valamit, hagyta, hogy a felesége emelje fel. Nem tudott hajolni.

És volt egyszer egy író, aki azt képzelte, hogy az ilyen kis humoreszket szívesen olvassa a közönség.

P. E.

BEIRATKOZÁS a *Rákosi Szidi* színésziskolájába (Csengeri-utca 28.) szeptember 8–15-ig. Naponta d. u. 3–5-ig.

HANGVERSENY AZ ENTENTEKÖZI MISSZIÓ TISZTELETÉRE. Szeptember második felében az itt időző ententeközi misszió tiszteletére idegen estet, „Soirée Etrangéret” rendez a Külföldi Magyarok Patronázsa. Az előkelő és nagyjelentőségűnek mutatkozó estélyen dr. Giesswein Sándor prelátus ömenciája tartja a bevezető beszédet. Utána Környey Béla, Fodor Aranka, a Kotányi nővérek, Szende Ferenc, Pilinszky Zsigmond és dr. Lukács Béla lépnek fel. Az exkluzív jellegű és csupán meghívott vendégek részére tartandó estélyre az itt időző ententeközi misszió diplomatái, tábornokai és vezetői már elfogadták a meghívást.

ADORJÁNNÉ Mayersberg Frida és Mérő József okl. táncművészek tánciskolájába Erzsébet-körút 16. szám alatt a könyvkereskedésben lehet beiratkozni.

GUTHI SOMÁNNÉ RÁKÓCZI-TÉR 6. SZÁM ALATTI ÉNEKISKOLÁJÁBAN a beiratások a jelentkezők nagy száma miatt még mindig folynak; egyidejűleg azonban a tanítás is kezdetét vette. Próbaéneklés és felvétel a déli és a korai délutáni órákban.

HELYREIGAZÍTÁS. A *Színházi Élet* múlt heti számában közölt „Furcsa színészek” című cikkkel kapcsolatosan készséggel állapítjuk meg, hogy ifj. Mosolygó Ferenc jelenleg a közoktatásügyi minisztérium érdemes tisztviselője.

ÚJ TÁNCKURZUS kezdődik a Splendid táncintézetben (Károly-körút 24, Splendid-kávéház különterme.) Beiratkozás naponta 6–8-ig.

Mühlbeck Károly: *Cserebere a kömmünben*

Azon is el lehet morfondírozni, hogy az 1922. évi 43. számban látható fotó+kép keverék Szakmáry-illusztráció (*Vádlott Titkos Ilona csak a tiszta igazat vallja!*) a kolozsvári születésű Titkos Ilona, a Belvárosi, a Vig majd a Nemzeti Színház üdvöskéje saját aláírásával jegyzet „tréfás kihallgatása” feletti fejléc megfelel-e a Thuróczy-féle „képregénymagonc” kategóriájának (Szakmáry 1922c, 19). Az Incze-féle terv részeként leírt „fordulatos interjú” halmazába viszont könnyedén beilleszthető (Ábel 1987, 16).

A Színházi Élet törvényszékének e heti vádlottja Titkos Ilona. Az a vád ellene, hogy a „Kékszakáll nyolcadik felesége” című darabban olyan sikert aratott, mely valósággal frappirozta a közönséget, a kritikásokat, a direktiót, mindenkit, aki csak látta. Minden ok megvan tehát rá, hogy Titkos törvényszék elé kerüljön. A vádlottnő a törvényszék elé áll, s a bíróság elnöke megkezdi kihallgatását:

Mi a neve? Titkos Ilona.
Foglalkozása? Az. Reggel, délben, este.
Hány éves? „Épp két hónappal vagyok fiatalabb”.
Hol született? Kolozsvárott.
Ki fedezte fel? Mindig az, akivel épen beszélek.
Mióta színésznő? Még csak ezután leszek.
Miben lépett fel először? Szép Ernő Patikájában.
Mit szeretne játszani? Minden szerepet, az összes pesti színházakban.
Premiér után hány ujságot olvasott el?
Hát az ujságok irnak rólam?
Melyik kritika tetszett a legjobban?
 Az anyámé.
Szereti a kritikásokat? Csakis.
Ki a kedvenc partnere? Mindig, akivel játszom.
Ki a kedvenc írója? Jack London.
Ki a kedvenc szerzője? Az, aki a legközelebbi szerepemet írja.
Mi a kedvenc étele? A cika.
Mi a kedvenc itala? Rosztopcsin rummal.
Szokott dohányozni? Csibukot kivéve, mindent.
Vannak titkai? Nevemben a felelet.
Mikor volt először szerelmes? Mint mindenki, hároméves koromban.
Kibe? Dr. Tejbegrizbe.
Most szerelmes? Ugyan; az én koromban.
Szokott sportolni? „Fogadni merek, két roundban végeznék magával.”
Ha megütné a főnyereményt, mit csinálna?
 Nem merem megütni. Félek, hogy visszaüt.
Szereti az állatokat? Kérdezze meg a kutyáimat.

Fellépne operettben? Mértépp operettben ne?
 Tud énekelni? Azt már nem.
Komoly dolog vigjátéki színésznőnek lenni?
 Annyira, mint amennyire humoros drámai-nak lenni.
Szeretne férjhez menni? Állítólag.
Melyik kor divatjában szeretne járni? Az arany korában.
Tud főzni? Bizonyítékaim vannak rá, hogy igen.
Volt már büntetve? Igen, egy rossz szerepemmel.
Mi a kedvenc nótája? Bank-nóta.
Milyen hangszeren játszik? A szívek hurjain.
Kinek tartozik hálával? Én nem tartozom, én fizetek.
Babonás? Nagyon.
Van valami kabalája? Péntek, tizenharmadika.
Kivel van haragban? A testvéreimmel.
Mért nem békül ki? Mert nincsenek.
Mit csinál, ha fázik? Melegszem.
És mit csinál, ha melege van? Hidegszem.
Boldog? Gondom lesz rá, hogy az legyen.
Tud még valamit mentségére felhozni?
 Bocsánatot kérek, hogy élek.
Hitelesítse a jegyzőkönyvet. Tessék.

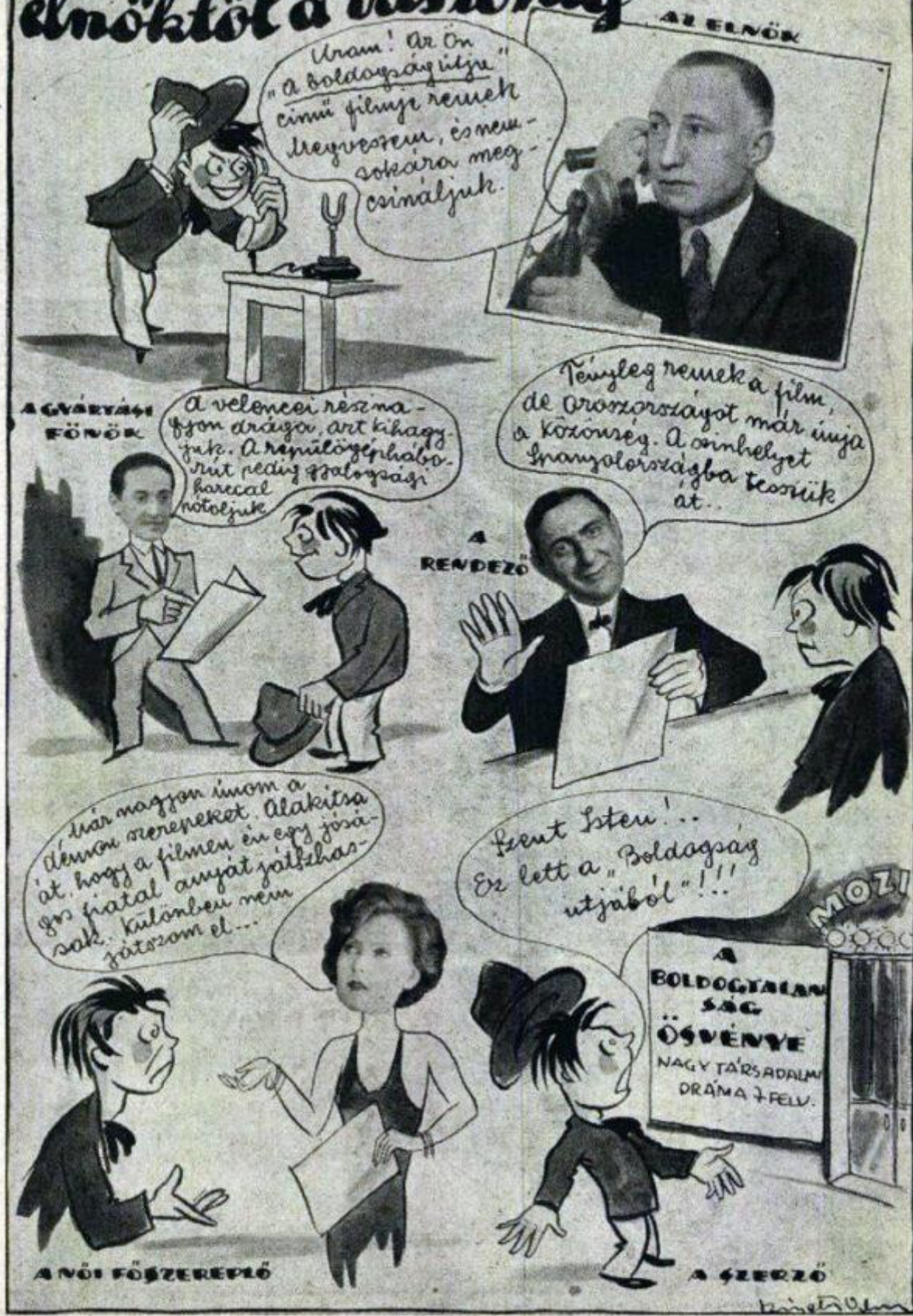
*Vallomaspárt aláírásával
 hitelesítem
 Törvényszék*

Szakmáry István: *Vádlott Titkos Ilona csak a tiszta igazat vallja!*

b) Fotóképregények, képregény és film, képregény és fotózás kapcsolata:

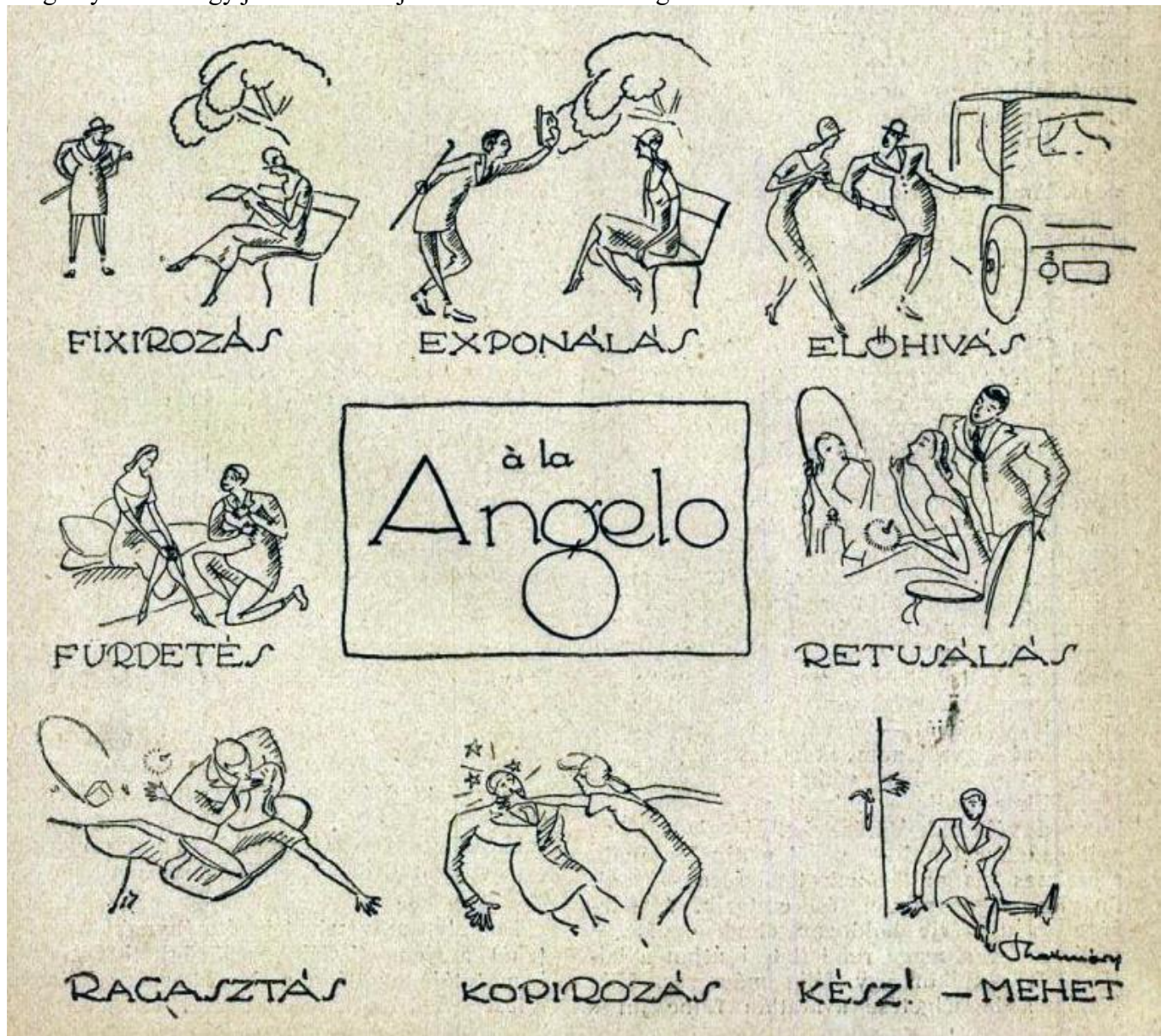
A korpuszon belül jól érzékelhetően elkülönülő egységet alkotnak a nagyon izgalmas kidolgozottságú, a későbbi fotóképregények (L. az 1974 és 1994 között egzisztáló legendás *Rakéta Regényújság* „fényképregényei”) protofázisát jelentő, **fénykép és képregény szimbiózisát** megvalósító darabok (A fotóképregényekről lásd bővebben: Pál–Pecsics, 2023). A **film és a képregény** metszetében az itt legalábbis egyedülállónak tekinthető kísérlet, a már említett Karinthy–Szigethy „forgatókönyv”, *A sárgapettyes rém* helyezkedik el. A **proto fényképregényekben** jeleskedő Szigethy István munkája, az *Egy jó filmtéma útja az elnöktől a vászonig*, a lap 1928/5. számában látott napvilágot. A csattanóra épülő szüzsé a filmipar működésmódjait figurázza ki. A *boldogság útja* című forgatókönyvével a szükséges fázisokat (elnök, gyártásvezető, rendező, színésznő) megjáró szerző ijedten szembesül a végeredménnyel. Vígjátékából *A boldogtalanság* ösvényeként az eredeti helyszíneket megváltoztató, az ötletet kilúgozó társadalmi dráma lett (Szigethy 1928, 89). Még ennél is érdekesebb témafelvetés Szakmáry képsora, *A la Angelo*, az 1924/8. számból. Itt a fényképelőhívás folyamata egy párkapcsolat fázisaira montírozódik rá, a megismerkedéstől a borítékolhatóan csúf végkifejletig (Szakmáry 1924, 35).

Egy jó filmtéma útja az elnöktől a vászonig

hívtetőlm

Szigethy István: Egy jó filmtéma útja az elnöktől a vászonig

Szakmáry István: *A la Angelo*

Az 1925/1. számban látható, a filmcenzúra működését tematizáló hírcsokor az egész oldal megtervezettségével örvendezteti meg az olvasót. A névtelenül megjelent képregény, *A filmcenzúra műhelyéből* egy mondén éjszakai látogatás jelenetsorát „erkölcsössé vágó” filmváltozat elkészültét örökíti meg. Az oldalon található még egy nonszensz vágástechnikát hirdető fiktív szabadalom, néhány a témát középpontba állító vicc és egy a cenzúrát kifigurázó karcolat is. A végeredményt a skicc utolsó bekezdése így összegzi az olvasónak: „A filmből a főhős, a főhősnő, az intrikus és a naiva szerepe kivágandó. A mozisok megnyugtatóra közlöm, hogy a szobaleány, az inas, a sofőr és a börtönőr szerepe változatlanul megmarad” (Név nélkül, 1925, 63).

HOGYAN CENZURÁZNAK EGY FILMET

— *Diszkrét* gyorsírói jegyzetek alapján —

A filmet levetítették. A miniszteriumok megbizottjai és a bizottsági tagok véleményyt mondanak a filmről.

A belügym. megbizottja: Kérem a főhőst a darabból törölni. A darab folyamán állandóan revolvért hord magánál, anélkül, hogy bemutatná a fegyverviselési engedélyt.

Az igazságügym. megbizottja: Én az intrikus alakját kérem törölni. Ezt az embert csak az ötödik felvonásban éri el az igazság sujtó keze. Ez megdönti a bíróságba vetett hitet.

A női bizottsági tag: A főhősnő dekoltázsa nagyon kivágott. Kérem, hogy a főhősnőt egészen vágjuk ki.

A pénzügy. megb.: Kérem a naiva szerepének törlesztését, mert az egyik jelenetben a kutyaadót nem akarja a kutyaadót kifizetni. Ilyen példák károsan befolyásolják a polgárok adófizetési kedvét.

A mozisok megbizottja: Tisztelettel kérdem, hogy a fenti indítványok elfogadása esetén ki marad a filmben?

Az elnök: Kihirdetem a döntést. A filmből a főhős, a főhősnő, az intrikus és a naiva szerepe kivágandó. A mozisok megnyugtatóására közlöm, hogy a szobaleány, az inas, a soffőr és a börtönőr szerepe változatlanul megmarad.

ELADÓ SZABADALOM

A Filmcenzura vevőt keres az alantli magyar szabadalomra:

Hogyan lehet X méter filmből X+1 métert kivágni?

A fenti szabadalom eddig csak Magyarországon terjedt el és meglehetősen népszerűtlen. Külföldi érdeklődők forduljanak egyenesen a szabadalom-tulajdonoshoz felvilágosításért. Mozisoktól ne kérjünk információt az új szabadalomról.

A FILMCENZURA MŰHELYÉBŐL

ERKÖLCSTELÉN FILM

UGYANAZ ERKÖLCSÖSITVE

KITÜNTETÉS

Newyorkból jelentik, hogy a filmcenzura-bizottság elnökének a *nagyvágó* címet adományozták.

A VENDEGLŐBEN

A pineér (a csaposlegényhez): Jani! Még egy vágást a filmcenzor ur részére.

ÚJ KÖZMONDÁS

Omnia vincit Amorem vagy magyarul: A nagy mozgók legyőzik a kis mozgókat.

A fiatal mama (egyéves kisfiához): Ne sirj, Karsci, nemcsak neked tilos moziba menni, engem sem engednek be.

Név nélkül: *A filmcenzúra műhelyéből*

A *Színházi Élet* vizuális vízióinak vizsgálata számos lehetőséget tartogat még a kutatás számára. Ez a tanulmány részben egy a szisztematikus feltárás módszertani problémáit felvető bevezető, részben egy nagyobb volumenű összefoglaló megelőző jelentése.

[I. rész >>>](#)

FELHASZNÁLT IRODALOM

Könyv

Egyszerzős:

Bayer Antal. 2021. *Magyar strip: Képsorok a 20. századi magyar sajtóban*. Budapest: Nero Blanco Comix.

Gyöngy Kálmán. 2008. *Magyar karikatúristák adat- és szignótára*. 1848–2007. Budapest: Ábra.

Könyvfejezet:

Ábel Péter. 1987. Az ember, aki a *Színházi Élet* volt. In *Színházi életeim: Egy újságíró karrierregénye*. 5–46. szerk., előszó. Ábel Péter. Budapest: Múzsák.

Cikkek, tanulmányok, képregények

Folyóirat:

N. Mandl Erika. 2022. Színház a magyar képregényben a két világháború között: A *Színházi Élet* című lap képregényeinek formai-tartalmi sajátosságai. *Anyanyelvi Kultúraközvetítés* 5 (2): 15–27.

Képregények, comic strip-ek, illusztrációk:

Byssz Róbert. 1934. Gondolatok a futballszezon kezdetén. *Színházi Élet* 23 (36): 34.

Forrai Zoltán. 1928. Amit a nézők egy válogatott meccsen sportolnak. *Színházi Élet* 17 (20): 71.

Gömöri Holstein Imre. 1934. Víkend-szótár. *Színházi Élet* 23 (23): 38.

Mühlbeck Károly. 1919. A Belvárosi Színház kutyája. *Színházi Élet* 8 (46): 34.

Mühlbeck Károly. 1919b. Cserebere a kommunben. *Színházi Élet* 8 (31–32): 36–37.

Név nélkül. 1925. A filmcenzúra műhelyéből. *Színházi Élet* 14 (1): 63.

Szakmáry István. 1922b. Nyári kaland. *Színházi Élet* 11 (34): 13.

Szakmáry István. 1922c. Vádlott Titkos Ilona csak a tiszta igazat vallja! *Színházi Élet* 11 (43): 19.

Szakmáry István. 1924. A la Angelo. *Színházi Élet* 13 (8): 35.

Szigethy István. 1915. Ripacsék a fronton. *Színházi Élet* 4 (17): 23.

Szigethy István. 1924. Öt perccel a premier előtt. *Színházi Élet* 13 (37): 45.

Szigethy István. 1928. Egy jó filmtéma útja az elnöktől a vászonig. *Színházi Élet* 17 (5): 89.

Szigethy Vilmos. 1925. Illusztrált színházi kritika. *Színházi Élet* 14 (44): 57.

Szür-Szabó József. 1934. Ha Cyrano ma élne. *Színházi Élet* 23 (37):40.

Elektronikus publikáció:

Pál Gyöngyi–Pecsics Mária. 2023. A szekvenciális fotográfia és a fotóképregény kapcsolata. 2023. 01. 07. *Punkt.hu* <https://punkt.hu/2023/01/07/a-szekvencialis-fotografia-es-a-fotokepregeny-kapcsolata/> (2023. július 30.)

Címkék: [comic strip](#), [film](#), [irodalom](#), [képregény](#), [képzőművészet](#), [Kovács Krisztina](#), [színház](#), [Színházi Élet](#), [tanulmány](#)